

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ законотворчих ініціатив
з питань адвокатської діяльності

за 2024 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет НААУ законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України відповідно до розпорядження Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України від 26 лютого 2016 року №71.

Метою діяльності Комітету є: участь у вдосконаленні законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність та суміжних нормативно-правових актів, створення сприятливих умов для розвитку правової діяльності, вдосконалення чинної і формування нової нормативно-правової бази, що має сприяти адекватному впливу законодавства на відносини в адвокатурі України та державі загалом.

Основними завданнями Комітету НААУ законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності є:

- визначення і наукове обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність;
- розроблення концептуальних засад проектів законодавчих актів, які прямо чи опосередковано пов'язані з адвокатською діяльністю;
- вивчення й аналіз законодавства іноземних держав, практики його застосування та внесення пропозицій на обговорення Ради адвокатів України щодо вдосконалення вітчизняного законодавства з урахуванням світового досвіду;
- підготовка висновків щодо доцільності прийняття законопроектів про внесення змін до деяких законодавчих актів України;
- розгляд звернень у межах своїх повноважень;
- здійснення іншої діяльності в межах повноважень, визначених Положенням про Комітет законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

станом на 31.12.2024

ГОЛОВА КОМІТЕТУ

Ющенко Олексій Олегович, призначений розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №77 від 12 вересня 2017 року.

o.yuschenko@mail.unba.org.ua

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ КОМІТЕТУ

Маркова Тетяна Леонідівна

Чернуха Марія Михайлівна

ЕКСПЕРТИ КОМІТЕТУ

Вавженчук Сергій Ярославович

Гвозд'їй Валентин Анатолійович

Горох Олексій Петрович

Дульський Олександр Леонідович

Зеленяк Єгор Сергійович

Коблик Маріанна Володимирівна

Колесник Ганна Миколаївна

Кухар Олексій Іванович

Мартинівський Олександр Валерійович

Райко Василь Васильович

Солодко Євген Вікторович

Фещик Наталія Миколаївна

РАДА КОМІТЕТУ

Веселов Олександр Вікторович

Вилков Сергій Валентинович

Заєць Євген Григорович

Захаров Артем Вячеславович

Кундрик Руслан Святославович

Островська Марія Анатоліївна

Печенкін Ігор Віталійович

Самборський Тарас Миколайович

Самсоненко Вячеслав Володимирович

Сібільова Олена Вікторівна

Слівінський Ігор Олександрович

Соловйов Артем Сергійович

Фесенко Анатолій Леонідович

Філатов Юрій Олексійович

Якименко Микола Миколайович

РАДНИКИ КОМІТЕТУ

Ванаш Денис Володимирович

Буніна Анжела Володимирівна

Ляшенко Олена Степанівна

Царик Руслана Миколаївна

3. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ ПРОТЯГОМ 2024 РОКУ

Протягом 2024 року Комітет працював у режимі онлайн. Члени Комітету обмінювалися думками та надавали свої пропозиції до законопроектів та висновків до них у чаті Комітету.

4. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

8 липня члени Комітету взяли участь у заході “Зміст і форма правового моніторингу (новий порядок проведення та оновлена платформа онлайн-моніторинг 2.0)”, організованому Міністерством юстиції України.

Під час заходу відбулося обговорення низки практичних, у тому числі технічних проблем проведення моніторингів за допомогою онлайн-платформи збору та аналізу інформації. Учасники заходу зазначили, що оновлена Платформа “Онлайн-моніторинг” – це доступний, зручний та інклюзивний онлайн-інструмент, що допомагає розвитку верховенства права в Україні. Його цінність також варто розглядати в контексті переговорного процесу про вступ України в ЄС.

15 серпня заступниця голови Комітету **Марія Чернуха** взяла участь у засіданні Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, присвяченому обговоренню проекту Закону про внесення змін до Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” щодо уточнення ступеня вищої освіти для осіб, які мають право здійснювати адвокатську діяльність”, пропозиції та зауваження до якого раніше були висловлені НААУ.

НААУ загалом підтримує ідею узгодження положень ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» із Законом України «Про вищу освіту» у частині дефініцій.

Разом з тим звертає увагу законодавців, що термін «повна вища юридична освіта», про який ідеться у ч. 1 ст. 6 Закону, розкривається у п. 1 ч. 3 цієї ж статті Закону. Вказаний пункт визначає, що для цілей цієї статті повна вища юридична освіта – повна вища юридична освіта, здобута в Україні, а також повна вища юридична освіта, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку.

У зв'язку із вказаним відповідні зміни мають бути запропоновані насамперед до п. 1 ч. 3 ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», однак це питання залишено у Законопроекті поза увагою.

5. ЗАКОНОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ

Протягом звітнього періоду члени Комітету взяли участь у розробленні законопроектів, а саме:

проект Закону України про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності. Вказаний проект передбачає посилення кримінальної відповідальності за втручання в діяльність адвоката. Також встановлюється адміністративна відповідальність за ототожнення адвоката з клієнтом. Наразі проект внесено до Верховної Ради України та зареєстровано за №12320.

Підготовлено висновки та висловлено позицію Комітету

У січні Комітет здійснив правовий аналіз проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо уточнення ступеня вищої освіти для осіб, які мають право здійснювати адвокатську діяльність» (реєстр. №10312 від 04.12.2023).

Комітет звернув увагу на те, що визначення терміна надається у п. 1 ч. 3 ст. 6 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а саме: «Для цілей цієї статті повна вища юридична освіта – повна вища юридична освіта, здобута в Україні, а також повна вища юридична освіта, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку». І відповідні зміни мали б бути запропоновані насамперед до цієї норми. Однак це питання залишено у законопроекті №10312 поза увагою. З огляду на викладене НААУ направила лист до Верховної Ради України з обґрунтування позиції щодо необхідності його доопрацювання.

Детальніше за посиланням: <http://surl.li/grfcd>.

У березні Комітет здійснив правовий аналіз законопроектів:

№10445 «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо врегулювання питання своєчасності отримання відповіді на адвокатський запит» (за проханням адвоката, інформацію та копії документів запитувані адвокатом, слід направляти засобами електронного зв'язку з накладанням електронного кваліфікаційного підпису);

№10446 «Про внесення змін до деяких законів України щодо відповіді на адвокатський запит» (обов'язок органів, які забезпечують ведення державних реєстрів, надавати повну інформацію та копії документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту).

За результатами опрацювання проектів у НААУ підтримали ідею розширення прав адвокатів, тому вважають, що вказані пропозиції заслуговують на увагу. Втім положення законопроектів №№10445, 10446 у частині змін до статті 24 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» було б доцільно розглянути у процесі опрацювання законопроекту №9356.

Повністю зауваження і пропозиції Комітету НААУ законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності можна переглянути за [посиланням](#).

5. ЗАКОНОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ

У квітні Комітет дослідив положення проекту Закону №11014 від 15.02.2024 «Про внесення змін до статті 7 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо уточнення підстав несумісності з діяльністю адвоката».

Надання мобілізованим адвокатам можливості продовжувати адвокатську діяльність під час перебування на службі в ЗСУ знищить незалежність професії, позначиться на якості роботи, а також спричинить конфлікт присяг.

На думку Комітету НААУ, у разі реалізації проекту мобілізовані адвокати де-юре зможуть надавати правничу допомогу, що може призвести до низки проблем.

По-перше, не забезпечуватиметься принцип незалежності адвокатури, гарантований статтею 131-2 Конституції. Бо адвокат, який проходить військову службу, має виконувати накази військового командування, отже, не може бути незалежним.

По-друге, виникає питання щодо якості надання правничої допомоги мобілізованими адвокатами, які мають зосередитися на виконанні завдань із відсічі збройної агресії проти України та захисту суверенітету нашої держави.

По-третє, у випадку поєднання статусів адвоката та військовослужбовця виникає ситуація, коли людина повинна дотримуватися одночасно двох принципів: незалежності для адвокатської діяльності та єдиноначальності й підпорядкування – для військової служби. А вони прямо суперечать один одному. І адвокат, і військовий (у т. ч. призваний до лав ЗСУ за мобілізацією) дають присяги, а у випадку суміщення цих статусів обидві присяги будуть порушені.

За таких обставин у НААУ вважають, що законопроект потребує доопрацювання. Повністю зауваження і пропозиції можна переглянути за [посиланням](#).

У квітні Комітет висловив зауваження і пропозиції до проекту Закону України від 15.04.2024 №11176 «Про внесення змін до статті 12 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо відображення свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України на Порталі Дія». Відповідно до ч. 2 ст. 12, ч. 1 ст. 17 Закону зразки свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю і посвідчення адвоката України затверджуються Радою адвокатів України. І саме вона забезпечує ведення Єдиного реєстру адвокатів України з метою збирання, зберігання, обліку та надання достовірної інформації про чисельність і персональний склад адвокатів України, адвокатів іноземних держав, які відповідно до цього Закону набули права на заняття адвокатською діяльністю в Україні, про обрані адвокатами організаційні форми адвокатської діяльності.

Відтак порядок відображення посвідчення адвоката України в електронному вигляді на вебпорталі «Дія», у тому числі всі пов'язані із цим питання, мають затверджуватися за погодженням з Радою адвокатів України.

Щодо відображення свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, то, на думку НААУ, у цьому немає практичної потреби. Адже згідно із Законом та процесуальними кодексами свідоцтво не належить до документів, які посвідчують повноваження адвоката на надання правничої допомоги.

Крім того, інформацію щодо права адвоката здійснювати адвокатську діяльність можна отримати в Єдиному реєстрі адвокатів України, доступ до цих відомостей є відкритим.

Такі зауваження і пропозиції щодо доопрацювання проекту №11176 були направлені НААУ до Комітету Верховної Ради з питань правової політики.

Детальніше за [посиланням](#).

5. ЗАКОНОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ

У червні Комітет підготував висновок до проекту Закону України від 16.02.2022 №7056 “Про внесення змін до Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” щодо посилення гарантій адвокатської діяльності.

Проектом запропоновано зміни до статті 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо порядку проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, тимчасового доступу до речей і документів адвоката, зокрема: визначаються додаткові відомості, які мають міститися у відповідному клопотанні про здійснення таких процесуальних дій, терміни повідомлення ради адвокатів регіону про їх проведення, встановлюється неможливість використання майна, речей, документів, вилучених у ході процесуальних дій, проти клієнта адвоката (крім тих, що використані як знаряддя чи засоби вчинення кримінального правопорушення).

Крім того, уточнюються положення статей 8 та 24 Закону у частині запитів кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та адвокатського запиту.

Комітет підтримав посилення гарантій адвокатської діяльності. На думку Комітету, впровадження запропонованих до статті 23 Закону змін сприятиме зменшенню випадків порушення прав адвоката.

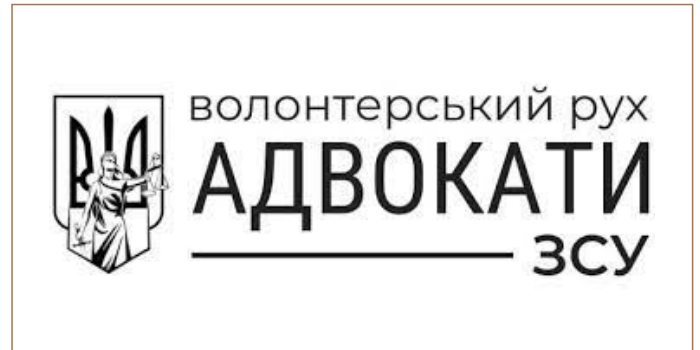
Також Комітет взяв участь у підготовці висновку на проект Закону України від 30.07.2024 №11456 про внесення змін до Закону України “Про безоплатну правничу допомогу” щодо розширення переліку осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Вказаним проектом запропоновано встановити, що право на безоплатну вторинну правничу допомогу згідно із цим Законом та іншими законами мають потерпілі від кримінальних правопорушень на ґрунті ненависті за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, інвалідності, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними ознаками – на правничі послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13 цього Закону, у кримінальних провадженнях, розпочатих за фактом вчинення таких кримінальних правопорушень.

5 грудня 2024 року вказаний закон прийняла Верховна Рада України, після цього у визначений законодавством термін його підписав Президент України і він став частиною законодавства України.

6. ЗДІЙСНЕННЯ ІНШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВИТОК АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ, ЗАЗНАЧЕНОЇ В ЗАВДАННЯХ КОМІТЕТУ

Протягом 2024 року члени Комітету активно займалися організацією та брали безпосередню участь у волонтерській діяльності, підтримуючи Збройні Сили України у боротьбі з російською військовою агресією. Окремі члени Комітету отримали нагороди від органів місцевого самоврядування за волонтерську діяльність.

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

